

ERDÉLYI HIRADÓ.

Lapunkra folyvást előfizethetni márt. 17-től június végéig 4 rft, aprilis-júniusra 3 rft 30 kr. ezüst pénzzel.

Tartalom. Teendőink II. M. Várhely. Alsó-Ejér. N. Eméd. K. Fejévár. Sz. Udvarhely. Krasznamegye. Bécs. Külföld. Hirdetm.

Teendőink. II. Elmondottuk közlebről, hogy a jelen európai forradalom minden eddigiekénél szellemibb; hogy ezt a nemzetek, a népek rokonszenve táplálja. Elmondottuk, hogy Európa jelen viszonyai között nem látunk okot aggódni külvészélyek miatt. És hogy hazai viszonyaink között miben látjuk a veszély magvait? Már most honi állapotainkat szem előtt tartva, közleljük nézeteinket arról, a miket mindenek előtt teendőknek véltük. Legelső, legfőbb teendőnk az anyahonnali egyesülésünk. Ez egyedül azon biztos alap, melyre hazánk egész jelenét, minden jövőjét — általában polgári életünk összes kilátásait fektethetjük. Erre nézve most már minden bizonyítgatás felesleges. A bizonyítás magában az egyesülésben van.

Mellőzöm is az egyesülés indokainak historiai és jogi adatok alapján egy hosszú sorát adni. Mert ha minden egyebet eltekintünk, áll előttünk két tény: melyek egyike visszavárja a magyar nemzeti nagyság emlékeit, felmagasztal, tette 's a hon és nemzet szabadságáért áldozatkészségre fellelkesíti minden jóra való honpolgár kebelét. Magyarhon többé nem provincia; a birodalmi kormánytól független, 's a nemzetnek, a magyar nemzetnek felelős magyar ministeriumával önálló álladalom.

'S mi Erdélyiekül? — ez a másik előttünk álló tény — mi provincialis helyzetünkkel kivetkezni nem tudva, vagy visszaesnénk azon szolgáló állapotába a tehetetlenségnek, melyben voltunk, függenék egy tőlünk nem függő, talán nem birodalmi, de egy Bécsben lakó erdélyi kormánytól, lenne az alkotmányosság színe mint volt, lennének üres formák — de alkotmányos élet, szabad polgárok nem lennének; vagy a valódi szabadság után sovárgó kedélyek, 's a boldogabb népek példái, egyfelől ezeknek akadályozása, másfelől nem békés politikai, hanem veszélyes egymást lesújtani törekvő pártokra szaggatnák a kis hont, 's bekövetkeznék az általános elkeseredés kétségbeesztő pillanata, melyet elvégre is áldozatok után csak az anyahonnali egyesülés tudna megengesztelni.

Meg kell tehát előznünk a veszélyt. Meg kell most. Most ütött ennek órája. A népek szavában Isten intése hangzik. 'S bűnhődnie kell azon népnek, mely ezen intés elől füleit bezárja. Európa népei, a birodalmi népek, 's Magyarhon nagy példát adnak, miként egy húzó halasztó ármányos politica, melynek célja a kedélyek lehangelése, kifárasztása, 's ezen uton a nemzetek, a népek ohajtásainak, kívánatainak mesterséges megtagadása, oly csiny, mely maga magát bünteti, kormányokat buktat, de megbocsáthatlan bűne az, hogy a népet, melyen zsarnokolt, a mellőzöttet, a meg nem kérdett, az ártatlant veszély örvényébe meríti. Örvendjünk tehát! Örvendjünk, Magyarhon újja születésén is azt mondom, a hazafi lélek legszentebb, legmagasztosb ihletésével!

De emlékezzünk meg arról, hogy nekünk örömünk pohara akkor lesz, akkor lehet csordultig, én legalább akkor iszom azt ki, ki a

mugyis vízzel élek, magunkért, mikor az anyahonnali egyesülésünk bevégezt tény leend. Tehát Unio! Egyesülés az anyahonnal — most vagy soha!

En ezt úgy látom, mint főtényt, mint bőség szarvát, melyben minden egyéb, minden a mit akarnak, minden a mit magunkra nézve jónak, áldást hozónak tarthatunk, be van foglalva, 's melynek következtében hazánk minden sérelmei orvosolva leendnek. Mely ha megleszen, minden határozataink, melyeket külön állva mi tehetnénk, vagy nem tehetnénk, rögtön teljesítve leendnek. Mert hiszen tudjuk, hogy az anyahon folytában levő országgyűlésen a hon bátorságát, nyugalmit, jólétét biztosító intézvények legfőbbjei: urbéri örökvaltság állodalmi pénzerő alapján, közös teher viselés, városügy rendezése keresztül vitt tárgyak. Tudjuk, hogy a magyar felelős ministerium létrehozása 's a magyar országgyűlés jelleme a leghathatósabb biztosítékok arra, hogy mind azon nagyfontosságú intézvények, melyek a pesti petitio tárgyai, mennyiben még létre nem hozattak, létre hozatnak és törvényhozásilag a hon üvére rendeztetnek.

Kérem tehát önöket igen tisztelt polgártársaim! Hogy ennyit mi külön országgyűlésen mennyi idő alatt tehetnénk? És vajjon hogy tehetnénk? 'S ha legrovidebb idő alatt; 's ha a legjobban, épen úgy mint Magyarhon tehetők is — ugyan miért tegyük anyahonunktól külön?

Azért viszonyaink megfontolása után országgyűlési egyedüli teendőnknek tartom az anyahonnali egyesülés kimondását, 's törvénybe iktatását. Nézetem szerint tehát követeinket a Kolozsivart haladéktalanul tartandó országgyűlésre ezen egyetlen egy tárgy iránti határozásra — mely mégis minden — hatalmaznám fel. És így lenne egy legfelebb 15. napig *) tartó országgyűlés Kolozsivart. Rövid idő! mennyit Ulászló 3-dik törv. könyve 1-ső cikke-lye rendelt volt h jdon. De ez alatt az Egyesülés törvénybe iktatásával, 's bevégezt ténynyé alakításával Erdély többet eszközöndett, mint 1526-tól fogva minden országgyűlésein.

Elmondom azt is, minő törvényt látok én szükségesnek meghozatni: egyetlen egyet 3. rövid szakaszban: Törvényezik a Magyarhonnali egyesülésről.

1) Erdély ezen törvényeziknek a magyarhoni országgyűlés általi elfogadása után azonnal megszűnven külön ország lenni, a Magyarhonban Buda-Pesten folytában levő még ezen országgyűlésen meg kell, hogy jelenjenek Erdély részéről is a megállítandó képviseleti formák szerint egybehívandó tagok.

2) Az egyesült országgyűlés feladata: ideiglenesen intézkedni mind a közigazgatás, mind a törvényes ügyek folyama meg nem akadása iránt.

3) Az egyesült országgyűlés tárgya: a többé nem létező két, hanem egy magyar hazai jogi viszonyait rendezni; intézvényeit, törvényeit összhangzásba hozni.

Most öröm, a legtisztább, a legönzettebb hazafi öröm dagasztja keblemet az anyahon újja születésén. De nyugtalanit egyszers-

*) Ez is igen sok: egy bécsi utat a posta sürgőnyileg kevesebb idő alatt is megjárhat. Szerk.

mind vágy és kínzó remény anynyival inkább, mert a parthoz közel érzem magunkat. Oh! ha a valóságos egyesülést is a független anyahonnal megérhetem, magamra nézve elmondhatom, hogy „leleget életem.“

És ha a Kolozsivart haladéktalanul tartandó országgyűlésen meghozandó egyesülési egyetlen törvény, itt Erdélyben a szükséges világosításokkal, és az anyahoni országgyűlésen a nép szellemi és anyagi jogai iránt hozott törvények tudatásával a népnek kibírdetetik, megvagyok győződve, hogy ez a kedélyek megnyugtatasának a legjobb, a leghathatósabb eszköze leend.

Van még két teendőnk, de országgyűlésen kívül. Egyik a sajtószabadság felett öröködni, hogy az valóság legyen addig is, míg az egyesülendő országgyűlésen a sajtótörvények meghozatnak. Másik a belbátorság fenntartásáról gondoskodni addig is, míg az egyesülendő országgyűlés egy országos rendszerezett nemzetország felállítására iránti intézkedéseket törvényhozás útján megteszi. Ezt megyék és városok közgyűléseiken eszközölhetik Pest példájára.

És most tárgyalásom fonalát megszakasztom. Ha a viszonyok folytatását igénybe vevendik, folytatni polgári kötelességem leend! Tehát még egyszer: unio most vagy soha! Tordán márt. 27-kén.

Szabó Lajos.

Maros-Vásárhely, martus 28-án.

Quand la Providence veut, qu'une idée embrase le monde, elle l'allume dans l'âme d'un Français. *) A frankhoni köztársaság nagy ministere csak ez előtt egy évvel írta meg, profétai lélekkel, ezen igéket, 's imé azok már megtestesülének; mert a francia hőkebelben támadt reform iránti vágy, egy rövid hó alatt, villámként futá át szinte egész Európát. A népek megérték a gondviselésnek a frankhoni meglepő eseményekben nyilvánított intő szövegét; magok is felszólalának, és sorsuk javítására érelyesen munkálni kezdenek. Amott a trón és nép közt évtizedeken keresztül mesterséges kijátszással ásott üreget, összezuzott trón romjaival nivellirozó a méltó haragra bősüzt nép. Másutt az újja született szabadságot polgár vérrrel keresztelék. Nem így a magyar nemzet; mely midőn a kedvező és egyszersmind tanuságos események nagyszerű lezkejét korszerű javítások létesíthetésére használni kívánja, ugyanakkor nemes büszkeséggel törekszik, humanus célja felé intézett minden léptein, a felséges habsburgi ház iránti minden tántoríthatlan hívségét, személy- és vagyonbeli bátorság fenntartása iránti buzgóságát tanusítani. A kedves testvérhonnak ily nemes eljárását szölják és hirdetik a hirlapok minden újabb hasábjai. — Miként pronuciála, testvérhon szép példáját követőleg, kis hazánk fővárosa, olvasuk e lap 337-ik számában. Nekem ez alkalommal egyedüli célom, híven elősorolni: a világ események által mozgásba hozott városunk keblében legközelebről történeteket.

A testvérhoni korszerű mozgalmak hallása nálunk is legelőbb a minden jóra, nemesre fogékony ifju kebleket hevíté fel. A törvényes királyi tábla melletti lelkes fiatalság, folyó hó 22-én népes, de legkisebb zaj nélküli gyűlést

*) Histoire des Girondins. Par Lamartine.

tarta, melyben elsőbbségi tanácskozásait rendezni kívánván, elnökké választá a' fiatalági gyűlésre megjelent Horváth Jánost, Felső-Fejérmegye volt országgyűlési követét. Ezután egyik gyűlési tag indítványozá: hogy az irnoki kar, mint az erdélyi fiataliságnak jelentékeny tevő része, egy kérést juttasson a' felségéhez, mely kéréssel rendén alázatosan kéretnek meg a' felsége, hogy: mindent megelőzőleg a' sajtónak, dynastia s nép érdekében szabadabban leendő mozgása, úgy egy országgyűlésnek legsürgetőbben leendő megtartása iránt intézkedni méltóztassék; mely országgyűlés főbb teendői legyenek: a' habsburgi ház legerősb oszlopát tevő magyar nemzet felvirágzását egyedül eszközölhető unio létesítése; a' szenvedő néposztály terhein leendő segítés; nemzeti őrsereg felállítása; megkérve végre az iránt is a' felsége, hogy a' mostani körülmények közt székely katonák atyáinkat e' honból kizárni ne méltóztassék. Ezen alázatos kérést a' felsége elébe leendő felterjesztése egyhangulag elfogadtatván, szerkesztésével a' két hon irodalmi mezején szép műveltségéről s jeles költői tolláról ismeretes Urházy György bizaték meg. A' kitűzött nemes célra ernyedetlenül munkáló fiataliság másnap délután ismét gyűlést tartta, melyben Urházy az általa elkészített felirás tervezetét felolvasta, mely is szóról szóra így hangzik:

Szentséges csász. és apostoli kir. felség!

Legkegyelmesebb urunk!

Az események, melyek legközelebről egész Európát s így testvérhazánkat is mozgásba hozták, réánkérve sem lehetének hatástalanok. Annyival inkább: mert az olyszinű mozgalmak fiatal keblekben mindig melegebb részvételre szoktak találni. Nem tagadhatjuk Felség! a' meglepetést és felindulást, mit reánk a' dolgok váratlan fordulata gyakorol.

Mi Erdély ifjuságának egyik jelentékeny tevő része vagyunk; következőleg jövődében hazánk és a' dynastia őszszes erejében tényezők leendünk. Mielőbb fel fogunk lépni a' polgári élet sorompóiban. Így is minden perczen résztvehetünk azon mozgalmakban, melyek leggyorsabban átjövö a' testvérhon határain, zászlóit már bérceinken látjuk lobogni.

Mi azonban el nem ragadtatva az események pillanatnyi hatásától, meleg szívünk érzelmeit a' hideg ész mérlegébe vetettük, s most hazánk s felség iránti legszentebb fiúi kötelességünknek tartjuk kijelenteni:

Hogy Erdély átalakulását nem forradalmi, hanem törvényhozási békés uton ohajtjuk. Mi tehát alkotmányos reform, nem pedig forradalom barátai leendünk. Ezt kívánja helyzetünk komoly megfontolása.

Azonban Felség! ha nálunk nem is leend a' szuronyok és ágyuk háboruja, de mindenesetre harcznak kell lenni, az emberész fegyverei, az eszmék és gondolatok által.

Eszméink és gondolataink pedig mindedig a' censura vas bilincsei alatt börtönbe voltak zárva; a' börtönt nem törvényeink építették, következőleg lerontása törvényhozás útján sincs hatalmunkban.

A' sajtószabadság egy tükör, melyben a' fejedelem népe gondolatát és érzelmét leghivebben megláthatja. És így az, magának az uralkodó dynastiának érdekében is nélkülözhetlen. Azért tehát addig is, míg átalakulásunk nagy munkája elkezdetnék, a' felség atyai kegyelmességében helyezett tántoríthatlan fiúi szeretet és tisztelettel esedezünk felség szentséges színe előtt: méltóztassék mindenek előtt Erdélyben is, mint a' testvérhonban, sajtószabadságot engedni, hogy a' teendőbeni őszszes nemzeti akarat legnagyobb nyilvánosságra juthasson.

Igen Felség! úgy látjuk, hogy hazánknak igen sürgetős teendői vannak. Nem csak magunk, hanem az egész ország kívánatát vizsgálgozzuk akkor, ha felség előtt azért is könyörögni bátorodunk: méltóztassék atyailag intézkedni a' felől, hogy Kolozsvárt, Erdély

fővárosában, mennélőbb országgyűlés tartassék, mely magát a' dolgok végeligazításáig állandónak nyilvánítván, legelőbb is a' testvérhoni országgyűléssel az egyesülés ügyében közlekedésbe bocsátkozzék, s e' legszentebb teendő kivételére mindent elkövessen.

Mert Erdélyben minden szív és lélek megvan a' felől győződve: hogy nemzeti boldogságunk csak a' testvérhonnali egyesülettől függ. Boldog nemzet akarunk mi lenni az alkotmányos szabadság szent paizsa alatt, miután atyáink vétékét, az egyenlenséget eléggé meg bűnhödtük. Egyesülnünk kell: hogy felség királyi trónjának megdönthetetlen oszlopai legyünk, s mint erős kőfal álljunk észak, vagy nyugat megrohánása ellen.

E' szilárd nemzeti erőt pedig úgy véljük megállapíthatni: ha a' nép terhein könnyítve, őt a' boldogság szent földére bévezetjük. Az országgyűlés másik főteendője leune tehát: hogy a' nép terhei addig is, míg az egyesülés megtörténhetnék, megkönnyíttessenek.

S' minthogy a' történetes eseményeket előre haladó ember nem tudhatja, az országgyűlés intézkedjék nemzeti őrsereg felállításáról. S' mig ez létrejöhetne, felség bölcs kormányja gondoskodjék előre is mindazon eszközökről, melyek felállítására megkívánatnak, előjöhettvén a' rögtöni szükség esete. Ugyan e' tekintetből a' székely katonaság, törvényeink értelmében, hazánkban hagyassék.

Ezek azon érzelmek és ohajtások felséges fejedelem, melyeket jelen körülmények között felség szentséges színe előtt nyilvánítni, ifjúi legszentebb kötelességünknek tartánk.

Felség! a' könyörgés útja Isten előtt sincs elzárva, felséghez s az uralkodó hához mindig tanusított leghűbb ragaszkodással, s felség atyai kegyelmeiben helyezett legszilárdabb bizodalommal bátorodunk tehát felség előtt könyörögni: méltóztassék felség ohajtásinkat mint Erdély nagyfejedelemségében már általános nyilvánítt közakarat viszhangját, legkegyelmesebben meghallgatni.

Kik egyébiránt magunkat felség és az uralkodó ház szolgálatára mindenekben legnagyobb készséggel felajánlva, tántoríthatlan hűséggel öröklünk

Felség

leghivebb alattvalói és legalázatosabb szolgái

Az erd. törv. k. tábla melletti ifjuság.

Mely felírás, a' kedvelt szerkesztő éljenzetése közt, változás nélkül helyben hagyatott, a' három irnokszékéről választandó küldöttség által főkörmányzó a' felség elibe leendő felterjesztés végett elküldetni határozott, a' letisztalendő kérést alá leendő egyenkinti aláírás végett másnap délutánra újabb gyűlés határozott. Azonban a' folyamatban levő gyűlés meghatározá mind nemes M. szék igazgató alkirálybiraját, mind Marosvásárhely főbiraját egy, a' gyűlés kebléből választandó küldöttség által felszólítani, a' rendkívüli körülmények közt sietőleg egybehívandó rendkívüli közgyűlés tartására. A' gyűlés e' határozatát teljesedésbe veendő biztosoknak felkére az irnoki gyűlésben jelen volt Horváth Jánost, Gyárfás Domokost, társul adván melléjük irnok Donáth Lajost, kik is rögtön elmenének mindkét kijelölt helyre; honnan visszatérve, a' rájuk várakozó irnoki gyűlés színén előadák, mikép igazgató alkirálybíró gróf nyilváníta, hogy mihelyt a' körülmények úgy kívánandják, nem fogja elmulatni, a' nemes szék rr. egybehívni. A' városi főbíró hon nem találván, arra nézve újra megkérte az a' biztosok, másnap reggeli 8 órakor a' fennebb kifejezett kéréssel megtalálni főbíró urat. Másnap, u. m. folyó hó 24-én délután ismét nagy számmal egybegyűlvén, az irnoki fiataliság egyik itélőmester Henter János irnokszéke szállásán, legelőbb is felolvastatott az az nap rendkívüli uton megérkezett Erdélyi Hiradó 337-ik száma elsőbb

fele, melyből megértők *) a' fővárosi eseményeket. Azután a' városi főbíró jár biztoság előadá, mikép megbízatásában eljárva főbíró urat felszólítá e' város keblében sietőleg és nyilvánosan tartandó közös gyűlés egybehívására. Mely felszólítást főbíró ur méltányolván, megígéré a' kívánt közgyűlésnek másnap mindjárt leendő megtartását. Továbbá a' letisztalt kérést a' mikor s mikint leendő felküldetése tárgyalaték s több oldalú higgadt, értelmes és mérsékelt vitások nyomán, az e' részben tett első határozat megváltoztatásával, a' valóban sok értelmi műveltséggel bíró fiataliság abban állapodék meg, hogy a' kérést ne egyenkint minden irnok, hanem a' három irnokszék képeben azoknak tisztviselői irnok alá. E' végre biztoság küldeték, rögtön a' gyűlésből, mind három itélőmester urakhoz, megkérni, hogy másnap korán cancellariai ülést rendelvén, a' szükséges aláírás végrehajtása iránt intézkednének. A' tisztelt itélőmester urak mindkettőt megígérék, s teljesíték is, és az egész innepélyességgel elkészített kérést gyors posta által főkörmányzó a' nméltósága kezébe juttaták. (Vége következik.) D. S.

Alsófejérből. N. Enyed, martius 30-kán. Ma 10 órakor nyílt meg közgyűlésünk a' várbeli nagy templomban, roppant embertömeg jelenlétében. Az este b. Kemény István tartott conferentia következtében b. Kemény Dénezs, Szász Károly, Zeyk Károly, báró Kemény István, Benedek József nyilatkozatai és az egész számos tömeg egyhangu megegyezése szerint, határozattá lett, hogy még ma induljon innen követség kormányzó a' nmlgához és szorgalmazza, miszerint Bécsből semmi rendeltetést nem várva, a' sürgetőség tekintetéből rögtön országgyűlést hirdessen. Követekül Zeyk József, gr. Mikés Kelemen és b. Splényi Mihály nevezettek ki, kiknek a' válaszalaprilis 1. délelőtti 11 órakor a' közgyűlésben meg kell jelenni. Meghatározott az is, hogy ha addig, míg Magyarország a' most oszló félben levő országgyűlést követő diéta beáll, nem lesz erd. országgyűlés, Alsófejér azonnal Magyarországhoz áll és követeket küld, kik b. Kemény Dénezs és b. Kemény István személyeiben már meg is választottak közfelkiáltással. Közös teher viselés, adó és katonaszkodás elvállaltak, úgy az örökvaltság iránti rendelkezés is; az új urbér tehát már túlélte magát Alsófejérből. Ezen határozatok a' szomszéd törvényhatóságoknak küldöttségek által fognak hirul adatni.

Nagy Enyeden a' napi rendben levő sürgetős teendők iránt még nem volt városgyűlés; azonban az illető megyei főispán megígérte, hogy a' megyei közgyűlés bevégeztével azonnal tartani fog. Egyébiránt az unio melletti lelkesedés igen nagy; a' várbeli egyház tornya négy szegletén, úgy a' casino, megye- és városház s a' vár bástyái épületein nemzeti háromszinű lobogók lengenek.

Károlyfejérvárt mart. 27-kén alakult népgyűlés a' kolozsvári petitiót egészben magáévá tette; köszönetet szavazván egyzersmind Kolozsvárnak lelkes fellépéséért.

Sz. Udvarhelyt a' székháznál mart. 26-kán népes tanácskozmány volt, mely legsürgetős teendőinkben irányult, a' testvérhonnali egyesülett s békés utoni reformot, a' dicső habsburgi ház királysága alatt, tüzvé ki, a' jelen nem levő főkirálybíró küldöttség útján felszólította, hogy sietőleg közgyűlést tartson, melynek egyedüli tárgya leendő országgyűlést szorgalmazni; s ennek ismét, a' mint jelenleg állanak a' nézetek, Udvarhelyszék rendei e-

*) Magam is, felszólítatva, szorgalmasan résztvevők tanácskozásában lelkes fiataliságunknak, melyhez ha koromból fogva nem is tartozom, de azért a' nemes törekvéseiben osztozástól sem életidő különbség, sem valamely szerkesztői okoskodás vissza nem rettenthet. (Lásd a' M. és J. tavalyi 102 száma 2-ik lapja első hasábját.)

gyedüli tárgyaúl az uniót fogják kijelentni. (Mindezekről bővebben máskor.)

Krasznamegye mart. 27 - kén. Miután a gyűlék értekezéseiből rögtönzött közgyűlésünk teendőjét találós előérzettel megtudtam, 's felőle szerkesztőségedet értesíttem is, azokról most csak úgy emlékezem, mint szárazon megtörtént dolgokról; miként a magyarországi országgyűlésre sietve indulandó követünké Kabós József és Bagossi Sándor, minden szavazattal és legkisebb ellenmondás nélkül, felkiáltás után elválasztottak. Mivel azonban a megirt eredmény előtti menetele a' dolognak ismerteti meg valódi állását okaiban és irányában: nem veszi azt hiszem rossz neven senki, ha menyire megismerni szerencsém lehetett, e' lap hasábjain között teendem. A' mart. 20-ik előtti események különösen székvárosunkban lakó ellenzéki tagjainkat arra birták, hogy közülök egy permanens deputatio alakuljon, mely a' casino teremében lesse, leginkább postanapokon, a' már percenkint újabb 's eszméinek eleményül szolgáló híreket, hogy azokat kis megyénkben is felhasználhassa. És 22. mart. megérkezett Kovács Lőrincz egyszerre a' váradi és debreczeni eseményekkel; megérkezett a' 12 pont nyomtatva a' hirlapokban. Az örömben magát fékezni nem tudó, de nem is kívánó ifjuság 23-ra viradólág egész éjjel zene kíséretében mulatott, közhelyeken 's alá 's fel az utcákon, mindig nevedve számban, hitben és erőben. A' 23-i nap magánosságban főzte a' jövendőt. 24-re viradólág szintén folytak a' zajos örömek, bizalommal várva a' főisp. helyettes, várva tőle a' rendeléseket, melyek ily rendkívüli alkalomkor nem annyira az értelmes, mint értetlen osztály kitérésének megelőzésére intézendvék. Főispáni helyettesünk mind csak nem érkezett, 's már 24-kén reggeli 9. órakor a' bizodalom csökkenni kezdvén, ott állottak a' dolgok, hogy egyik vezér a' város házánál, Lázár János, a' 12 pontnak közönségesen magyarázatába elegyedett, 's a' vásárra bégyült népek szinte szinte kedvetlen postákká válhatnak a' vidékekben, a' mi pedig alig hiszem kiszámított eredményekre vezessen. 'S magam részéről elvbarátom e' tette nek roszszalását kell kijelentnem, valamint azon eltökélt szándékát is, hogy az említett 12 pontot ugyanaz nap dobolás kíséretében hirdettesse ki a' vásáros közönség előtt. Ez utolsót jókor érkezett főispáni helyettesünk csakugyan megelőzte. Ily körülmények közt rohantuk meg főispáni helyettesünket, szent hevünk gerjedelmében, a' veszély megelőzésére rögtönzött közgyűlés tartására intézett kérelmünkkel. Hogy kívánatink tusái közben a' közéletések 's a' visszaemlékezés keserves érintkezéseit kikerülték volna elvbarátaink, merőben nem állithatom; de hogy lovagias magokviselete miveletlen kifejezésekre, sértésekre nem ragadta, állithatom 's dicsérettel említem fel. Mit ha csakugyan igazat kell mondan, mi mindenesetre feltett célom, erélyesen eszközöltetett különösen megyénknek az epochákat annyira felhasználni tudó, 's már több idő óta magát viszszavont egyik agg bajnoka Kovács László által; ki, nehogy túlhevülve az ifjuság elfeledkezzék a' „ne tovább“ról, maga is gyülekezetünkben megjelenvén, mérsékelt előadásával, fontolt tanácsával minket is mérsékelt és vezetett; kinek saját fia tüzte fel a' nemzeti kokárdát mellére; 's kit a' következett előleges értekezésben közmegegyezéssel biztunk meg a' megnyitandó közgyűlésben érzelmeink tolmáclására, hogy annak senki sem modorában, sem tartalmában, sem hevében, sem tulságában meg ne botránkozhassék, 's mi és az egész népség szakadás nélkül helybenhagyást nyilváníthassunk. Tisztelem, becsülöm én is ezen agg bajnokot, de felfogadván, hogy igazságot írok, magasságából kénytelen vagyok őt egy keveset leebb rántani; bocsásson meg, tartozom azzal en magamnak, tartozom saját személyének. Két hibája van tisztelt polgártársamnak: egyik gyakran felemlgetni sa-

ját érdemeit, másik mindanyiszor felsorolni terheltetéseit.*) Az elsőt, higye meg, a' közvélemény inkább méltányolja, ha szerényen elhallgatjuk, a' másik iránt unatkozást idéz a' gyakori felemlgetés, 's a' tárgyat, mit azoknak kíséretében oltalmaz — higyen nekem — csökönösségbe ejti, 's nem küzdése, hanem a' tárgy méltósága tartja meg. Ne haragudjék meg az igazmondásért: benne nemcsak saját véleményem fejeztem ki. Ezt tette pedig agg bajnokunk a' conferentiában, bocsánat e' gyengeségért! — Felviradott mart. 27-ike. Korán zene 's lobogók mutatkoztak; a' nemzeti lobogó egyikén Magyarország és érdekegység, másikon leendett követünk Kabós József és Bagossi Sándor nevei villámlottak. Az ülés kezdése ideje táján zene kíséretében hordoztattak minden utcákon, minden legkisebb rendbontás nélkül. Azonban szinte megbomlott a' rend, midőn a' lobogók szembe találkoztak Récese, Ráton és Kraszna nemeseivel**), kik közül egy az akkor megyeházhoz igyekvő Kovács Lászlóra göröngyöt dobott. A' tettes meglakolt, de nem eléggé és kikísértetett; a' sérelmes fájdalmat nem szenvedett, mivel csekély volt a' merény eszköze; a' dolgot vehetné öreg bajnokunk sérelmesnek, mit pedig a' többség magáévá tett sajnálkozásával 's védelmével; és így dicsőségére válik. Hiszen egy hazának sem volt nagy embere, kit bántalommal ne illettek volna. A' gyűlés bekövetkezett. Indítványoztattott a' tárgy — mint megirtam — 's a' közjó szellemétől meghatótt egész gyűlés, mi a' szabadban tartatott, egy szívvel lélekkel választotta meg követeit. Utasítást nekik csak annyit ad: „a' partium külön viszszacsatoltatását sürgessék, sietessék; tartsák magukat a' kor szelleméhez, 's azon utasításokat, melyeket eddigi országgyűlésekre adtunk, a' kor szelleméhez alkalmazzák, azok szerint irányozzák szavazataikat, kivevén az utolsó utasítást, az erdélyi országgyűlésre partium kérdésében adottat.“ Adunk fizetést is a' követeknek és pedig a' megye pénztárából kölcsönözve addig, míg leróvjuk, ha úgy nem járnánk, mint mászor(!?) a' mit csakugyan nem hiszek. Ezeket egy nagy lakoma követte főispáni helyettesünkkel, hol különösebben poharak ürítették V. Ferdinánd felséges uralkodónkért, Zsófia hgaszonyért, kitől eredményeztük e' változásokat, István nádorért, az első magyar miniszterért 's lelkes nejéért, Kossuth Lajosért, a' pillanatot felhasználni tudó bécsi népért, kikről azt fel nem tettük, főispáni helyettesünkért 's a'. Vége hossza nem volt a' pohárköszöntésnek. Estére pedig egy tarisznyas bőjti bált rögtönzöttünk, melyről lelkiismeretesen elmondhatja a' ki látta, hogy bár rögtönözve, bár bőjti bál volt, és pedig olyan, milyen Magyarhonban, különösen Krasznában soha sem volt, szebb volt minden eddigi bálknál, miket t. i. én látam Krasznában; szép volt, mert pártkülönbség nem mutatkozott, mert születési különbség színe sem volt benne, mert egy nemzeti innep kimutatására irányoztattott; mert benne az érdekegység, mi Farkasvölgytől Vaskapuig, a' Kárpáttól Adriáig kedves hang, tisztán képviselve volt Kraszna nemes lelkű hölgyei által is. Köszönet felkarolásáért ez ügynek hölgyeink részéről, kiknek körében pihenjük fáradalmainkat, 's biztatásukra újabb 's kedves küzdelmekre hevítettünk. Köszönet a' békes magaviseletért 's rend fentartásáért somlyóvárosi polgártársainknak, kik az ügyet hévvel felfogva, védelmezve és kivive, józan haladásuknak tetteges bizonyosságát adták; ezt kívánja maga részéről 's úgy hiszem többekkel polgártár-uk Virág.

U. I. A' városunkon keresztül ez nap vonuló Wesselényi Miklóst megyénk nagy része diadalmenettel kísérte bé.

Legújabb hír Pozsonyból. Kossuth Lajos következő telegraphi tudósítást olvasott

*) Fiscalis actioit.

**) Kik aztán mind haza mentek, Bül,ezd pedig meg nem jelent.

fel Bécsből: „Azon hir, miszerint leköszöntem (a' nádor) hamis; valamint az is, hogy a' ministerium megerősítése megtagadtattott. A' tárgyalás vége felé közelg. Holnap tisztában lehetünk.“ 'S így biztosak lehetünk, hogy a' pénz- és hadügy ministerium is megadatik. —

BÉCS. Ó cs. kir. felsége méltóztatott f. hó 17-ről kiadott határozatánál, fogva az ausztriai ministeri tanács elnökségét ideiglenesen gr. Kolowrat Ferencz álladalmi miniszterre bizni, 's ugyanakkor a' következő minisztereket kinevezni: külügyminiszterre gróf Fiquelmonttot; belügyminiszterre álladalmi kancellár b. Pillersdorft; igazság-miniszterre gróf Taaffeet; pénzügyminiszterre, köz. udv. kamara elnökét, báró Kübecket. A' had-minister kinevezését ő lge, magának továbbra tartotta fen. (W. Z.)

A' bécsi ujság mart. 22 ről az ausztriai pénzügyi viszonyok kimutatását 1841-től 1847 végéig, közmeignyugtatás végett, azon megjegyzéssel közli, hogy az ausztriai tartományoknak engedett alkotmány következtében az álladalom mindennemű kiadásairól, jövedelmeiről, így minden kölcsönvételekről, 's azoknak minő czélokra lett fordításáról, a' közelebről egybegyülvő rendek eleibe nyilvános számadás fog előterjesztetni. Addig is az elmék megnyugtására a' közelebbi 7 év alatti bevételek 's kiadások öszszes kimutatása közöltetik; melyből világos, hogy a' kiadások nem hogy felülmúlták volna a' bevételeket, sőt felesleg maradt fen. Ezen 7 hét évi kimutatás a' következő tényeket mutatja.

1) 1841-től 1846 végéig a' jövedelem folytonos nevedésben volt, 's csak 1847-n apadott 2½ millio frttal, mit két év alatti terméketlenségből következett emésztési adócsökkenése okozott. Mind e' mellett is, midőn 1841-ben a' jövedelem 146,583,000 forintot tett, 1847-n 151,545 000 frtra ment.

2) A' kiadások 1846-ban 10 millio, 1847-ben 6 millio forinttal nevedtek. Ezt okozta részint a' gabonadrágulásból következett katonaelelmezési költség nevedése, részint a' mozgalmak Gallicziában 1846-ban és Olaszországban 1847-ben. A' katonai költségek tettek 1845-ben 50, 1846-n 57, és 1847-ben 61 millio forintot.

3) 1841-től 1847-ig minden évben felesleg maradt, évenként 5—9 millio. 1847-ben volt egyedül hiány 's az 5,606,000 forinto tett.

4) A' hét évet öszszévéve a' felesleg 38,731,000 forintra megy.

Mart. 22-én ó cs. k. felsége a' gallicziai, krakkoi 's olasz tartományokra nézve kegyelmes amnestiát tétetett közönségesse. Ennek következtében:

a.) mind azoknak, kik a' fenirt tartományokban felségárulás vagy csendháborítási merényletekért megíteltettek, büntetésök elengedődik;

b.) mindazok, kik a' fennevezett vétkekért fogságban vannak 's pereik még bé nem végeztek, — ezek megszüntetésével — szabadon bocsáttatnak, 's minden további kinyomozások megszűnnek; az idegenek távozni kényteleníttetnek;

c.) mindazok, kik politicali eselszövényeikért, hazájukból más helyekre küldettek, teljes szabadságba helyeztetnek.

Az ausztriai sajtószabadság 's ígért alkotmány kihirdetése Linzben, Salzburgban, Inspruckban, Triestben, 's minden más helyeken is a' legélénkebb örömet okozta; egymást érték a' sok világitások 's hazafi dalok zengései. Be könnyű a' fejedelemnek örömet, boldogságot osztani! — Éppen ellenkezőleg Velen c z é b e n ugyancsak martius 18-án, hól megértvén a' közelebbi bécsi eseményeket, a' nép azokat hártalan örömmel fogadta. A' katonaság a' polgári örökkel együtt barátságos egyetértésben jártak az utcákon, a' császárt, a' papát 's kormányzó gr. Pálffy t éljenezvén. Este a' színház fényesen világított.

KÜLFÖLD.

Némethon. München még mind Landsfeld grófnéval, az országos r—óval vesződik. Senki sem tudja bizonyosan hol rejtőzik; hol Heidelberg-, hol Münchenben, hol egyebütt látták; még sines sehol, 's a' nép boszongodik, hogy e madame Pompadour dicső-égére vágyó nő folytonos ingerültségben tartani képes a' fővárost. Ennek közelebbi felzúdulése következtében hirdetmény jelent meg, a' csendháborítások ellen, de a' hirdetményt a' nép rögtön leszaggatta. Erre a' tanács Mark rendőrségi igazgató elbocsátását 's a' városnak a' tündérnői megmentését kérvén, mart. 17-ki rendeletében a' király Landsfeld grófnét honleányágától megfosztotta, 's az országrendőrségeinek parancsolt, hogy a' hol megkapják megcsipjék 's a' közelebbi várba zárják. De hiában. Mint a' mesebeli fősvény Abukacem rongyos papucsától nem menekülhetett, mert viszont előűnt 's újabb bajt és költséget okozott gazdájának, ugy a' király is e' vásott de csinos bársony cipőtől, nem oly könnyen fog és képes megválni.

Későbbi tudósítás:

A' bajor király lelépett a' trónról, a' fia II. Maximilián számára.

Poroszország. Berlin. Kedves drága dolog az a' szabadság! De nem is adják ám azt csókért: a' berlini nép sok és drága vérrrel vásárlá meg az övét. A' berlini nép boszankodva nézte, míg Némethon több kevesebb demonstratio után az alkotmányos szabadság teljes koszoruját nyeri meg, melyhez neki anynyi, tán több joga van, mint a' többinek, de kevesebb reménye. Rosz kedélyvel, tán a' történetdőknek előérzetében, kezdett az utcákon megjelenni. Mart. 14-én délután már a' hársfasorok végiben öszszekoczezanás történt a' katonasággal, mert a' tolakodó néptömeget szétgrattá. Mart. 5-én is volt surlós a' két erő közt. Mart. 6-n a' trónörökös háza előtt már egy salvet adott az öszszecsoportozott népre a' katonaság, mely három polgárt elejtett, néhányat megsebesített. 17-e csendesen folyt el anynyiban, hogy vér nem folyt, de forrott. A' katonák szaporodva mozogtak, a' lakosok szüntelen clubokban tanácskoztak, 's meggyőződtek, hogy valami békes demonstratiót tenniök 's kívánataikat, tekintélyt igénylő nagy tömeg kíséretében, nyilvánitniok szükség. Kivánni a' karták csak mart. 18-kán reggel: a' katonaság távozását, sajtószabadságot, 's az országgyűlés rögtöni öszszehívását. De a' kormány ezen demonstratiót megelőzni akarván, nagy formája hirdetmények álltak 18-kán reggel a' falakon, a' sajtószabadságot 's az országgyűlésnek öszszehívását jelentők. Ki volt boldogabb a' berlini népnél? Most már az öröm és hála érzete gyűjtött nagy néptömeget a' királyi lak elébe, mely kívánta látni jó királyát. A' király az erkélyre kilépett, 's a' nép ezerszeres éljenekkel fogadta. Midőn B o d e l-

schwingh minister kilépett, 's a' hazatakarodásra intette, zugtak 's tán némelyek kujukkal és botokkal fenyegetőztek is a' katonaság felé. Erre egy sor gránátos három dob szó után, lött 's néhány polgárt a' földre terített. Más tudósító szerint, minden okadás nélkül vágott be a' nép közé 's azt szétűzte. Elég az hogy polgárok estek el, 's a' királyát imént imádó nép orditva: megcsaltak, elárultak! 's boszut libegő indulattal szétszaladtak minden lelket fegyverre szólítandók. Az egyházak ajtait betörték, a' lármaharangokat meghúzták, néhány percz alatt a' barricade-ok százankint emelkedtek. Megkezdődött oly viadal, melynél dühösebbet atyafiak közt a' szelidebb kor nem látott, melynek magasztos és megalázó, szép és borzasztó jeleneteit nem e' hasábnyi tér, hanem egy könyv alig foghatná be.

Nem csak minden fegyverfogható polgár, de kis gyermekek is a' barricade-ok védelmére rohantak, míg a' nők 's még előkellők is, kötényeikben hordták a' köveket a' házak felé, vagy a' golyózáporban frissítő étkeket 's italokat osztogattak a' bárány-polgárokból arslányokká vált férfiaknak. A' katonák és vezéreik tapasztalhaták, mikép azt a' változást egy percz alatt bírta tenni a' szabadság ihletése. A' kölni tanácsház előtti barricade-ot ötször rohanta meg a' katonaság 's ötször veretett vissza, 's miután kartácsok separték le annak védőit, újabb meg újabb segély érkezéssel esett az el. A' fridrik utcai barricade-ot hat izben vették vissza a' katonaságtól, 's 11 órai iszonyu viadal után sikerült hetedik izben azt visszavehetni. A' honvédsereg fegyvertárát 20 ifju tisztt, ablakok mellől jól irányzott lövéseikkel, a' rá rohanó polgárokat fogyasztva védelmezték; egy kézmives kifáradatlan elszántsággal újabb meg újabb megrohanókat vezetett a' csaknem bizonyos veszélybe, mintha ötöt magát a' golyó bántani szegyelte volna, 's győzött; reggelre kezében volt a' honvédők táca 's honvédők hordák ki a' fegyvereket. A' halál elvesztette volt azt a' rettentőségét, mely egyetlen egy akaratra látszott átköltözni. Egy polgár elesik 's a' barricade tulsó oldalára hull. „Megálljatok! (kiált egy más polgár a' katonáknak) hagyjátok elvinnem halottunkat 's aztán folytassátok, ha meg nem szüntenek egy perczig, öszszevagdálunk.“ Azok egy perczig megszüntenek löni, 's a' merész polgár megmenté a' holttestet. Más polgár bárdot kötött egy pózna végéhez, löporhiányában, felállott a' kőhalomra 's onnan sujtotta le a' vezető tisztt, de száz rá repülő golyó vett elégtételt 's ő öszszerogyott. Egy lengyel karddal rohanván a' barricade-ról a' katonasor elébe, a' tisztt levágta, neki egy döfés öszszezuzta karját, melylyel még két katonát vágott föbe, mielőtt a' golyók fejét is öszszezuzták volna. A' katonák a' váratlan ellenesegülés által vadállatokká változva, némely házakban a' védtelen nőket és öregeket gyilkoltak le. Egy sebekkel terhelt polgárt a' foglyokhoz vezető katonáknak katonatisztek kiál-

ták: vágjátok le a' kutyát! Hoszszas vérontás után eszébe jut néhány polgárnak, jó volna a' királyt megkérni, hogy szüntesse meg a' polgárháborut. Nagy bajjal Neander püspökig vergődnek, 's együtt a' király elébe jutnak. A' király nyájas arcczal fogadta, 's az ablakhoz vezetvén mutatá a' König-strasse-ban villogó fegyverek ezerét. „Ez az utca még enyém. Csak kérésnek engedek, erőszaknak nem. Előbb a' polgárság vonuljon vissza, azután én is kitakaritom katonáimat.“ Ez a' felelet még olajat öntött a' polgárok boszszulángjára. „.....Folyt hát az iszonyu harc kevés szünet után reggelig, mikor is Naunin polgármester 12-öd magával a' királyhoz menvén, újra kéré, küldené ki katonáit, teljesítse a' nép kívánatit, mert csak ily áron szünhetik meg a' további vérontás. A' király a' töle kitelhető legnagyobb arcczal fogadta a' szomorú küldöttséget, 's most mindent ígért, miket ha előbb ígér, a' lezke anynyi drága vérbe nem került volna. De ígérte azt is, hogy mindent elfeled és megbocsát. A' katonák végre kitakarodtak, a' barricade-ok később eltűntek és lön — béke. Megkezdődtek a' proclamatiok 's a' király részéről a' szép szavak zápora. Tizenkétszer perorált az oráni szerető király az erkélyről, 's még betegen fekvő neje könynyeire is kérte a' népet, hogy a' félreértésből támadt kedvetlenségeket feledje, mert hiszen ő felsége is mindent elfeled, 's minden polit. bűnöst szabadon bocsát... A' harcolóknak még egy teendőjük vala. A' trónörökös házáat akarák feldolni. „Ne bántátok, mert ez nemzeti vagyon“ — kiáltá valaki — „Helyes!“ volt a' felelet, 's azonnal homlokára írák: National Eigenthum. „Ennél fontosabb teendő vár ránk: temessük el halottainkat!“ monda más, 's rögtön a' megilletődött polgártömeg térdre hullott, üdvért esedezni a' szerencsétlen áldozatoknak. 'sat. 'sat.

És lön béke — és megtörténék a' csuda — az, a' mi lehetetlennek látszott. Az alkotmányt 's minden engedményeket osztó proclamatiok után a' nép mart. 21-kén kívánta látni jó királyát. A' király lóra ült, 's polgárok és tanácsosok kíséretében, 's a' háromszinü német zászlót tartva kezében, lovagolt a' város utcáin. A' nép, e' megvirgázott, de jó gyerek szinte megdühödött örömeben, kezeit, lovát csókolgatta, 's ígérte, hogy mindent elfeled, 's a' búsító eseményeket nem ő felségének hanem csábitóinak tulajdonítja. Később gyalog indult ki a' király, 's az örményilvánítások miatt elkábultan tért vissza — az All. Preussische Zeitung hivatalos 'ap szerint.

Ujabb. Majlandban mart. 18-kán, midőn a' márt. 15-ki engedmények ott még tudva nem voltak, a' nép 's katonaság között véres csaták voltak, az utcákat elzárt barricadok ágyukkal lövettek öszsze. Végre a' csend helyreállott, a' katonaság győzött, de ez sok véres áldozatba került. (Közelebbről bővebben.)

HIRDETÉSEK.

az Erd. Híradó 342-ik számához április 2-án 1848.

Az ábrázolt Folyóiratra vonatkozó jelentés.

(2) A' könyvvizsgálat megszüntetése által irodalmunk tágasb tért nyervén, — az „Ábrázolt Folyóirat“ mai naptól fogva

„Képesujság“

czime alatt fog folytattni 's minden politikai eseményeket kivonatban

közlend. Előfizetni folyvást lehet a' kir. postahivataloknál, Kassán pedig a' szekesztősnél. Egyébiránt a' lapnak ábrákat illető szerkezete a' régi marad, sőt ha elegendő számu előfizetői leendnek, minden héten 3 íven jelenik meg. Kassán martius 24-kén 1848.

A' „képesujság“ szerkesztősége. (3)

(2) NagyEnyeden egy pálinka-és serföző folyó 1848-ik évi majus 1-6

napjától kezdve, minden megkivántató épületekkel, üstekkel és egyéb a' ser- és pálinkafőzéshez megkivántató kellékekkel 's ötezer váltó rforint tökével, több esztendőre, haszonbérbe adandó; a' ki ki akarná venni, értekeződhetik iránta NagyEnyeden ügyvéd Sipos Pál urnál. (3)

(3) Gróf Teleki Domokosnak a' szamosújvári útban lévő ugynevezett jenei főgadója az évhöz tartozó földekkel együtt folyó és szent-

györgynapjától kezdve haszonbérbe adandó; bővebb tudósítást nyerhetni itten Kolozsvártt fenirtt gróf piaczsori házánál. (3)

Eladó Rózsák.

(2) Az alólírtnál a' legszébb Thea és semper florens 1-től 5 lábíg magos rózsákat, 's többféle szép virágokat lehet illő áron találni: külsőmagyarutczában Wandler Károly ur kertjében. Hofer kertész. (3)

Gubona-ár kolozsvári piaczon 16 kupás mérője váltó garasban martius 30-án. Tisztabuza 60. — Elegyes — 44 Rozs — 30. Törökbuza 30. — Zab 17. — A' marhahus fontja 11 kr.